

Anekant Education Societys
Tuljaram Chaturchand College, Baramati
Department of History
F.Y.B.A. – Question bank
Chh. Shivaji and His Times, Part I (1101)

बहुपर्यायी प्रश्न

१. १९ फेब्रुवारी १६३० ही छत्रपती शिवाजीची जन्म तारीख कोणत्या साधनातून मिळाली आहे.

अ— सभासद बखर

ब— आज्ञापत्र

क— जेधे शकावली

ड— अनुपुराण

२. शिवाजी—संभाजी यांच्या नाते संबंधावर कोणत्या ग्रंथातून प्रकाश टाकण्यात आला.

अ — शिवभारत

ब — आज्ञापत्र

क — अनुपुराण

ड — राधामाधवविलासचंपू

३. जावळीच्या मो-यांना 'चंद्रराव' हा किताब कोणत्या राजकृत्याने दिला?

अ— निजामशाही

ब— मोगल

क— मराठे

ड— आदिलशाही

४. निजामशाहीचा अस्त केंव्हा झाला?

अ — १६३०

ब — १६३२

क — १६३५

ड — १६३६

५. 'सहयाद्रीत उद्भवणा-या वणव्याप्रमाणे १७ व्या शतकात मराठ्यांचे राज्य उदयास आले' हे विधान कोणत्या इतिहासकाराने केले आहे?

अ — जदूनाथ सरकार

ब — ग्रँड डफ

क — वा.सी.बेंद्रे

ड — इ.एच.कार

६. कृष्णाजी अनंत सभासदाने 'सभासद बखर' कोठे लिहीली?

अ — रायगड

ब — राजगड

क — पन्हाळा

ड — जिंजी

७. छत्रपती शिवाजीने स्वराज्याची पहिली राजधानी कोठे स्थापन केली?

अ — रायगड

ब — राजगड

क — प्रतापगड

ड — यापैकी नाही

८. छत्रपती शिवाजी—अफजलखानाची भेट कोणत्या किल्ल्याच्या पायथ्याशी झाली?

अ—पुरंधर

ब—राजगड

क— पन्हाळा

ड— प्रतापगड

९. शहाजीला कोणत्या सरदाराने कैद केले?

अ — अफजलखान

ब — घोरपडे

क — निंबाळकर

ड — मोहिते

१०. शहाजीचा मृत्यू कोठे झाला?

अ — बंगळूर

ब — तंजावर

क — कनकगिरी

ड — होदिगेरे

११. छत्रपती शिवाजीचा ज्येष्ठ बंधू संभाजीचा मृत्यू कोठे झाला?

अ — कनकगिरी

ब — होदिगेरे

क — बंगळूर

ड — तंजावर

१२. निजामशाहीचा —हास कोणत्या दोन सत्तांच्या संयुक्त फौजेने केला?

अ — आदिलशाही—कुतूबशाही

ब — कुतूबशाही—बरीदशाही

क — मोगल—कुतूबशाही

ड — आदिलशाही—मोगल

१३. आदिलशाही—मोगल यांच्यात झालेल्या तहानुसार त्यांच्यातील सीमारेषा कोणत्या नदीने ठरवली गेली?

अ — इंद्रायणी

ब — निरा

क — भीमा

ड — यापैकी नाही

१४. छत्रपती शिवाजीची मुद्रा कोणत्या भाषेत लिहीली आहे?

अ— फारसी

ब — मराठी

क — संस्कृत

ड — यापैकी नाही

१५. 'Storia Do Mogar' हा ग्रंथ कोणी लिहीला?

अ — निकोलस मनुची

ब — अंबेकरे

क — जॉन फ्रायर

ड — यापैकी नाही

२६. रायरी हा किल्ला छत्रपती शिवाजीच्या स्वराज्यात केंव्हा आला?
 अ— १६५५
 ब— १६५६
 क— १६५४
 ड— १६५७
२७. कारतलबखानाचा उंबरखिंडीत कोणत्या मराठा सेनापतीने पराभव केला?
 अ — हंबीरराव मोहिते
 ब — प्रतापराव गुजर
 क — नेताजी पालकर
 ड — सुर्याजी मालुसरे
२८. पुरंधर हा किल्ला समुद्रसपाटीपासून किती उंच आहे?
 अ — ४६५४
 ब — ४५६४
 क — ४४५६
 ड — ४५४६
२९. छत्रपती शिवाजी—मिर्जाराजे जयसिंग यांच्यात झालेल्या 'पुरंधर' तहानुसार खालीलपैकी — कोणता किल्ला छ. शिवाजीच्या ताब्यात राहिला नाही?
 अ — रायगड
 ब — राजगड
 क — सिंहगड
 ड — तोरणा
३०. शिवकाळात 'प्रतिशिवाजी' म्हणून कोणाला ओळखले जात होते?
 अ — शिवा काशिद
 ब — प्रतापराव गुजर
 क — नेताजी पालकर
 ड — हंबीरराव मोहिते
३१. छत्रपती शिवाजी आग्र्याहून निसटताना राजपुत्र संभाजीला कोठे ठेवले होते?
 अ — आग्रा
 ब — दिल्ली
 क — मथुरा
 ड — यापैकी नाही
३२. मिर्जाराजे जयसिंगाचा मृत्यू कोठे झाला?
 अ — दिल्ली
 ब — मथुरा
 क — ब-हाणपूर
 ड — जयपूर
३३. तानाजी मालुसरेने कोंढाणा किल्ला केंव्हा जिंकला?
 अ— ४ फेब्रुवारी १६७०
 ब— ४ फेब्रुवारी १६६९
 क— ४ फेब्रुवारी १६७१
 ड— ४ मार्च १६७०
३४. प्रतापराव गुजर कोणत्या खिंडीत लढताना धारातिर्थी पडला?
 अ — पावनखिंड
 ब — घोडखिंड
 क — नेसरीखिंड
 ड — उंबरखिंड
३५. ६ जून १६७४ रोजी कोणता वार होता?
 अ — सोमवार
 ब — रविवार
 क — मंगळवार
 ड — शनिवार
३६. शिवाजीचा दुसरा राज्याभिषेक केंव्हा झाला?

- अ — २४ सप्टेंबर १६७४
क — २४ ऑक्टोंबर १६७४
- ब — २२ सप्टेंबर १६७४
ड — २० सप्टेंबर १६७४
३७. छत्रपती शिवाजीच्या पहिल्या राज्याभिषेकाच्या अगोदर छत्रपती शिवाजीच्या कोणत्या पत्नीचे निधन झाले?
अ — सईबाई
क — सोयराबाई
- ब — पुतळाबाई
ड — काशीबाई
३८. गागाभट्ट मुळचा कोणत्या ठिकाणचा रहिवासी होता?
अ— नाशिक
क — पैठण
- ब — पुणे
ड — सातारा
३९. छत्रपती शिवाजी—व्यंकोजी यांच्यात भेट केंव्हा झाली?
अ — १६७६
क — १६७५
- ब — १६७७
ड — यापैकी नाही
४०. दादोजी कोंडदेवाचा मृत्यू कोणत्या वर्षी झाला?
अ — १६४८
क — १६४७
- ब — १६४६
ड — १६४५
४१. खालीलपैकी कोणता प्रांत छत्रपती शिवाजीच्या जहागीरीत नव्हता?
अ— सुपे
क — दौंड
- ब— बारामती
ड — इंदापूर
४२. छत्रपती शिवाजीने जिंजीचा किल्ला केंव्हा जिंकला?
अ — ११ मे १६७७
क — १० मे १६७६
- ब — १३ मे १६७७
ड — १२ मे १६७८
४३. छत्रपती शिवाजी—संभाजीची अखेरची भेट केंव्हा झाली?
अ— १३ डिसेंबर १६७९
क— १३ फेब्रुवारी १६८०
- ब — १३ जानेवारी १६८०
ड — यापैकी नाही
४४. राजारामचा पहिला विवाह केंव्हा झाला?
अ — १० मार्च १६८०
क — १३ मार्च १६८०
- ब — १६ मार्च १६८०
ड — १५ मार्च १६८०

एका वाक्यात उत्तरे

१. 'राधामाधवविलासचंपू' हा संस्कृत ग्रंथ जयराम पिंडेयने कोठे लिहिला?
२. केशव पंडित हा कोणत्या राज्यकर्त्याच्या दरबारी होता?
३. कवि षुषणने कोणत्या षषेत ग्रंथ लिहिला?
४. 'शकावली'या संज्ञेचा अर्थ काय आहे?
५. जेथे शकावली कोणी शोधून काढली?
६. आज्ञापत्रामध्ये किती प्रकरणे आहेत?
७. १९ फेब्रुवारी १६३० रोजी कोणता वार होता?
८. 'सभासद बखर' कोठे लिहिली गेली?
९. चिटणीस बखर केंव्हा लिहिली गेली?
१०. तंजावर येथील शिलालेख कोणत्या राज्यकर्त्याच्या काळात कोरला गेला?
११. साकी मुस्तैदखानाने कोणता ग्रंथ लिहिला?
१२. 'अखबरात' या संज्ञेचा अर्थ काय आहे?
१३. संभाजीच्या शेवटच्या दिवसांची हकीकत कोणत्या फारसी साधनातून मिळते?
१४. डॉ. पांडूरंग पिसुर्लेकर यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला?
१५. 'वखार'या संज्ञेचा अर्थ काय आहे?
१६. अंबे करे हा परकिय प्रवासी कोणत्या देशाचा रहिवासी होता?
१७. पुण्याच्या कोणत्या दिशेला पुरंधर किल्ला आहे?
१८. शहाजीला सोडवण्यासाठी छत्रपती शिवाजीने कोणता किल्ला आदिलशहाला परत दिला?
१९. शहाजीचा जेष्ठ पुत्र संभाजीने शहाजीच्या सुटकेसाठी कोणता किल्ला आदिलशहाला परत दिला?
२०. जिजाबाईचा मृत्यू कोठे झाला?
२१. चंद्रराव यशवंतराव मो-याने छत्रपती शिवाजीच्या राज्यातील कोणत्या गुन्हेगाराला आश्रय दिला होता?
२२. छत्रपती शिवाजीने प्रतापगड कोणत्या डोंगरावर बांधला?
२३. शहाजीने सुपे परगणा कारभारासाठी कोणाकडे सोपविला होता?
२४. विजापूरचा सुलतान महंमद आदिलशहाचा मृत्यू कोणत्या वर्षी झाला?
२५. अफजलखानाचे शीर धडावेगळे कोणी केले?
२६. अफजलखानाच्या मुलाचे नाव काय होते?
२७. 'छत्रपती शिवाजीचे स्वराज्य ख-या अर्थाने १० नोव्हेंबर १९५९ रोजी अस्तित्वात आले'हे विधान कोणत्या इतिहासकाराने केले आहे?

२८. सिददी जोहर कोणत्या प्रांताचा सुभेदार होता?
२९. शायिस्तेखानाला चाकणचा किल्ला घेण्यास किती दिवस लागले?
३०. औरंगजेबाने सुरत शहर कोणाला भेट म्हणून दिले होते?
३१. छत्रपती शिवाजीने सुरत पहिल्यांदा लुटले त्यावेळी शहराचा प्रमुख कोण होता?
३२. नेताजी पालकराचे धर्मांतरन केल्यानंतर त्याचे नाव काय ठेवण्यात आले?
३३. छत्रपती शिवाजी व औरंगजेबाची भेट कोणत्या दिवशी झाली?
३४. छत्रपती शिवाजीच्या पहिल्या राज्यभिषकाच्या संदर्भात सभासदाने काय म्हणटले आहे?
३५. 'कलियुगा मध्ये क्षत्रिय नाहीत'असा सिध्दांत कोणत्या ग्रंथात मांडला गेला?
३६. छत्रपती शिवाजी कोणत्या रजपुत वंशातील होता?
३७. छत्रपती शिवाजीचा दुसरा राज्यभिषक कोणी केला?
३८. छत्रपती शिवाजीला भवानी तलवार कोणी भेट दिली होती?
३९. छत्रपती शिवाजीची अखेरची स्वारी कोणत्या शहरावर झाली?
४०. संभाजीने भूपाळगड जिंकला त्यावेळी किल्लेदार कोण होता?
४१. राजारामाचा पहिला विवाह कोणच्या मुलीसोबत झाला होता?
४२. विशाळगडाचे पूर्वीचे नाव काय होते?
४३. तुम्ही छत्रपती शिवाजी विषयी वाचलेल्या पुस्तकांची नावे सांगा?

Short Notes

१. शहाजी
२. शिवाकाशिद
३. जिजाबाई
४. पुरंधर तहाच्या अटी
५. शिवभारत
६. स्वराज्य
७. भक्ती — संकल्पना
८. छत्रपती शिवाजीची राजमुद्रा
९. जहागिरी
१०. महाराष्ट्र धर्म
११. वतन
१२. गनिमी कावा
१३. शायिस्तेखानावरील छापा
१४. आज्ञापत्र
१५. दादोजी कोंडदेव
१६. पुरंधरचा वेढा
१७. मनसबदारी
१८. छत्रपती शिवाजी — कुतुबशाहा करार १६७७

Short Answer Question

१. शिवकाळातील संस्कृत साधनांची माहिती लिहा.
२. शिवकाळाचा अभ्यास करण्यासाठी परकिय साधने कसे उपयुक्त ठरतात ते लिहा.
३. शिवकालखंडातील फारसी साधनांचा आढावा घ्या.
४. छत्रपती शिवाजीच्या जडणघडणीतील जिजाबाई आणि दादोजी कोंडदेवाचे योगदान स्पष्ट करा.
५. जावळी विजयाचे महत्त्व सांगा.
६. सिद्दी जोहरचा पन्हाळा वेढा सविस्तर स्पष्ट करा.
७. शायिस्तेखानाच्या स्वारीची सविस्तर माहिती लिहा.
८. शिवकालखंडातील सुरत शहराच्या पहिल्या लुटीचे परिणाम स्पष्ट करा.
९. छत्रपती शिवाजीच्या अष्टप्रधान मंडळाचे महत्त्व नंतरच्या काळात का राहिले नाही?
१०. छत्रपती शिवाजीच्या दुस-या राज्यभिषेकाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.
११. पहिल्या सुरत शहराच्या पहिल्या लुटीच्या कारणांचा आढावा घ्या.
१२. छत्रपती शिवाजी — इंग्रज संबंध स्पष्ट करा.
१३. शिवकालखंडातील मराठी साधनांचा आढावा घ्या.

Long Answer Question

१. छत्रपती शिवाजीच्या पहिल्या राज्याभिषेकाची कारणे व परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
२. '१० नोव्हेंबर १६५९ रोजी मराठ्यांचे राज्य अस्तित्वात आले' या सेतू माधवराव पगडींच्या विधानाचे परीक्षण करा.
३. छत्रपती शिवाजीच्या अग्रगा भेटीच्या कारण व परिणामांची चर्चा करा.
४. शिवकाळातील संघर्ष हा हिंदू विरूध्द मुस्लीम असा धार्मिक होता, स्पष्ट करा.
५. छत्रपती शिवाजीच्या शूरत्वाच्या व कर्तुत्वा इतकेच जनकल्याणाचे कार्य महत्वाचे आहे, स्पष्ट करा.
६. छत्रपती शिवाजीच्या कर्नाटक मोहिमेचा आढावा घ्या.
७. छत्रपती शिवाजीच्या कार्याची पार्श्वभूमी शहाजीने तयार केली होती हे स्पष्ट करा.
८. २१ व्या शतकातील शिवजयंतीच्या स्वरूपा विषयी तुमचे मत सविस्तर स्पष्ट करा.
९. 'शिवाजी कोण होता?' लेखक — गोविंद पानसरे या पुस्तकाचे परीक्षण करा.
१०. शिवकालिन न्यायव्यवस्था कशी होती ते स्पष्ट करा.
११. शिवकालिन ग्रामप्रशासनाचा आढावा घ्या.
१२. मिर्जाराजे जयसिंगाच्या स्वारीचे मुल्यमापन करा.
१३. छत्रपती शिवाजी — इंग्रज संबंध स्पष्ट करा.
१४. शिवकालिन किल्ल्यांचे महत्त्व स्पष्ट करून त्यांच्या प्रशासनाची माहिती लिहा.
१५. छत्रपती शिवाजीच्या लष्करी प्रशासनाची माहिती लिहा.